

Stanovisko prezídia ZSS

k realizácii práva sudcu na slobodu prejavu, obmedzenia uvedeného práva
a zodpovednosti sudcu

Združenie sudcovia „Za otvorenú justíciu“ (ZOJ) oznámilo svoj kritický postoj k mediálnym aktivitám sudcu Najvyššieho súdu SR JUDr. Štefana Harabina vo vyhlásení prezídia zo dňa 16.3.2017.

Prezentuje názor, že uvedený sudca prekročil nielen prípustnú hranicu danú etickými normami, ale hranice jednoznačne dané zákonom, ktorý mu ukladá aj povinnosť zdržať sa verejného vyslovovania svojho názoru o veciach prejednávaných súdmi.

Súčasne konštatuje, že pri realizovaní práva na slobodu prejavu (ktoré nespochybňuje) výkon tohto práva nesmie byť prezentovaný nekolegiálnym, vulgárnym a kolegov sudcov dehonestujúcim spôsobom.

Združenie sudcov Slovenska považuje za potrebné vyjadriť svoj postoj k problematike slobody prejavu ktoréhokoľvek sudcu z pohľadu ústavnej úpravy tohto základného práva občana pri súčasnom rešpektovaní čl. 10 ods.2 Dohovoru (a s tým súvisiace judikatúry ESLP) ako aj medzinárodných dokumentov týkajúcich sa nezávislosti súdnictva a sudcov.

Každý občan má ústavou zaručené právo na slobodu prejavu, ktoré je ale právne obmedzené (čl.26 ods.4 ústavy, čl. 10 ods.2 Dohovoru).

Z ústavnej úpravy práva na slobodu prejavu vyplýva, že nie je bezbrehá, keďže je prípustné jej obmedzenie pri splnení kritérií uvedených v čl. 26 ods.4 ústavy, ako aj čl. 10 ods.2 Dohovoru.

Ústava obmedzuje slobodu prejavu aj v záujme ochrany práv a slobôd iných, teda aj práva na ochranu súkromia zmysle čl. 19 ústavy (zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena) a zachovania autority a neustrannosti súdnej moci (čl. 10 ods.2 Dohovoru), t. j. ochrana pred neopodstatnenými útokmi (najmä ak zmyslom vyjadrenia je urážanie súdu alebo členov súdu).

Ochrana súkromia ako aj nezávislosti súdnictva môže byť teda príčinou pre obmedzenie slobody prejavu, kde **platí princíp, že stret týchto základných práv musí byť v rovnováhe** (nie je prípustná nadradenosť jedného základného

práva nad iné základné právo), pričom ústavný súd definoval kvalifikačné kritériá na ustálenie, či zásah vykonaný slobodou prejavu bol proporcionálny pri zásahu do osobnostných práv (**IV. ÚS 448/2012, II. ÚS 152/2008 – tzv. vážiaca formula**).

V prípade, ak ide o zásah, ktorý sleduje škandalizujúce, osočujúce a ohováračské ciele, je odôvodnená aj primeraná náhrada nemajetkovej ujmy, pričom šírenie nepravdivých informácií **nepožíva ústavnú ochranu (III. ÚS 238/08, PL ÚS 12/09)**.

Pri realizácii práva na slobodu prejavu **aj sudca je povinný rešpektovať obmedzenie tejto slobody a súčasne rešpektovať medzinárodné odporúčania** upravujúce nezávislosť súdnictva a sudcu, ktoré nemajú iba odporúčací charakter, ale aj primeranú mieru právnej relevancie (**PL ÚS 27/2015**).

Z uvedených medzinárodných dokumentov vyplýva aj to, že „...sudcovia majú tiež právo na slobodu prejavu, avšak za predpokladu, že sudcovia pri výkone týchto práv budú vždy postupovať tak, **aby zachovali vážnosť svojho úradu**, t.j. vždy sa správajú tak, aby chránili dôstojnosť ich funkcie... Rozvážne správanie sa sudcu, rešpektovanie osôb a ich dôstojnosti vo všetkých okolnostiach jeho súkromného života, **absentovanie zaujatosti a predsudkov pri vyjadrovaní sa primeraným a nediskriminačným spôsobom** sú požadované vlastnosti od sudcu, ktoré majú garantovať dôveru v justíciu“ (Základné princípy nezávislosti súdnictva – VZ OSN 1985, Stanovisko č. 3(2002) Poradnej rady Európskych sudcov, Londýnska deklarácia Európskej siete súdnych rád z roku 2010 o sudcovskej etike).

Vzhľadom na vyššie uvedenú právnu úpravu o obmedzení slobody prejavu (a súvisiacu judikatúru ústavného súdu a ESĽP) i medzinárodné štandardy týkajúce sa súdnictva je zřejmé, že **realizácia práva sudcu na slobodu prejavu vždy musí spĺňať náročnejšie kritériá než u bežného občana**, čo vylučuje aplikáciu dehonestujúcich (hanlivých) výrazov sudcom a súčasne zakotvuje aj povinnosť sudcu pri posudzovaní konania kolegov rešpektovať ich dôstojnosť, vylúčiť osobnú zaujatosť a vyjadrovať sa nediskriminačným spôsobom, ktorým sa zabezpečí ochrana dôstojnosti (vážnosti) sudcovskej funkcie, ako ústavného činiteľa.

Porušovanie uvedených kritérií obmedzenia slobody prejavu sudcom a pravidiel prezentovania osobných názorov sudcu v zásade spĺňa podmienky na **vyvodenie jeho občianskoprávnej i disciplinárnej zodpovednosti**, čo je oprávnený posúdiť len všeobecný súd, resp. disciplinárny senát v príslušnom konaní.

Košice 22.3.2017

Prezídium ZSS